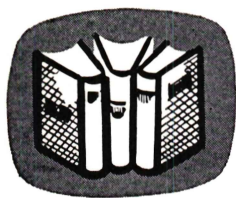


klädning, med att äta och dricka, med toalettbesök och med förflyttning eller t. o. m. vändning på natten. En av rehabiliteringens viktigaste uppgifter är givetvis att just lära patienterna att sköta dessa, det dagliga livets krav, dels genom speciell träning dels genom anskaffande av lämpliga tekniska hjälpmedel. Specialbehandlingen och den dagliga tillsynen skötes för övrigt av en sjuksköterska (föreståndarinna), en sjukgymnast och en arbetsterapeut, som är anställda på hemmet. Vårdkostnaden beräknas till 60 kr per dag. Efter förfrågan har hittills 4 av de stora städerna och 7 landsting accepterat denna kostnad, varigenom patienter kunna tagas emot från många olika delar av landet. För remitteringen erfordras dels vanlig utomlänssremiss, dels särskild ansökan jämte läkarintyg på särskilt formulär, som rekvideras från "Treklöverhemmet, Lyckorna" eller per telefon 0522/208 80. Det bör observeras att hemmet är öppet året runt och



Fig. 3.

att erfarenheten har visat att det inte går att ta emot alla som önskar få komma in under den mest begärliga årstiden, sommarmånaderna.



SOCIAL-MEDICINSK LITTERATUR

De psykiskt utvecklingsstörda, deras behandling och vård

HANS FORSSMAN — INGEMAR OLOW
Svenska Bokförlaget. 104 sid. Pris kr. 8: 75.

I en liten behändig Verdandi-volym på ca 100 sidor har Forssman — Olow på ett utmärkt sätt lyckats fånga det väsentliga i det nya som hänt inom vården för psykiskt utvecklingsstörda. Författarna påpekar att 1950-talet varit ett händelserikt årtionde för dem, som ägnat intresse åt denna vård. Den uppmärksamhet, som de psykiskt efterblivna i större utsträckning än tidigare rönt, har omfattat såväl samhällets engagement och samvetskännande ansvar som den medicinska forskningen.

Vi har genom denna skrift fått en saklig information att sätta i händerna på alla dem, som

ägnar sig åt vården av de utvecklingsstörda. Den tid kan inte vara avlägsen då föräldrarna via samhället bör ställa utbildningskrav på alla kategorier av personal, som sköter deras barn. Vid den utbildning, som redan nu fungerar på en del håll kommer boken med glädje att accepteras som ett värdefullt komplement till övrig kurslitteratur.

Ungefär hälften av boken omfattar den rent medicinska delen. Även blivande läkare och sjuksköterskor har där mycket att hämta. För icke-sjukvårdspersonal torde en del beskrivningar av sällsynta åkommor vara relativt intresselösa. Orsakerna till utvecklingsstörningar och de olika medicinska formerna av dessa är tämligen utförligt beskrivna. Men för att kunna begripas kräves vissa förkunskaper och tolkningshjälp. Detta trots att författarna framgångsrikt strävat efter att försvenska den medicinska terminologin.

Utvecklingsstörningarnas sociala komplikationer, vårdorganisationens uppbyggnad, lagfrågor i samband med vården, behandlas i särskilda kapitel. Framställningen om in- och utskrivning på anstalt och det i olika sammanhang återkommande talet om vårdplikt är ägnat att hos känsliga föräldrar vidmakthålla rädslan att anmäla sina sjuka barn. Enligt min bestämda erfarenhet

tjänar man syftet med lagstiftningen bättre om man för de anhöriga översätter den knastertorra juristsvenskan i termer, som påvisar lagens positiva innehåll. Den är skelettet, som bygger upp samhällets hjälp åt de utvecklingsstörda, den ger drabbade anhöriga rätt att få viss service och inte huvudsakligen plikter att uppfylla. I Stockholms centralstyrelse, landets största, har ännu aldrig någon vårdplikt utkrävts eller något ärendes, som inneburit tvångsmässigt frihetsberövande, behandlats inför den juristleda delegationen för in- och utskrivningsärenden.

Till sist en reflexion om terminologin beträffande utvecklingsstörningar av olika grader. Författarna redogör för den internationella nomenklaturen vid sidan av den svenska, som ofta användes oenhetligt och skapar förvirring. Vore det inte ett första steg i rätt riktning om vi även i Sverige sökte skapa reda i termerna genom att mer konsekvent ha den internationella terminologin som referenssystem. Ett litet förargligt tryckfel på sidan 4 gör imbecillitetens avgränsning oförståelig för oinvigda.

Gunnar Klackenborg

Vår läkarbok

Red. av FOLKE LUDIN. *Rabén & Sjögren*.
432 sid. Pris kr 22: 50.

Läkarböcker möter man tyvärr gärna à priori med en viss skepsis. De är nämligen ytterst sällan vad de avser vara, en god vägvisare för den medicinskt oskolade allmänheten. Orsaken till detta ligger i öppen dager, det är så få givet att på konventionellt sätt skriva populärt om medicinska ting.

Vår läkarbok är emellertid "annorlunda" och som det vill synas annorlunda på rätt sätt. *Folke Ludin* är som bekant en herre med ett mera ovanligt sinne för vad som brukar "gå in". Det är han som granskat och i vissa stycken skrivit om det säkerligen redan från början lyckade danska originalet. Som en läkarbok alltid bör ha, men sällan har, har denna bok fått en optimistisk grundton och de många avsiktligt litet naiva teckningarna "slår" på ett icke överdrivet sätt. Genom ett flertal vackra färgfoton har kapitlet om de vanliga utslagssjukdomarna blivit speciellt instruktivt. Sådant som brukar oroa allmänheten har man försökt ge rätta proportioner. Jag vill ge två vitt skilda exempel härpå, lumbalpunkt och Heberdens knutor. Vad man kanske önskat mer utrymme för är de alltid lika

känsliga frågorna i samband med sexualorganen och sexuallivet.

Såvitt jag förstår, har "Vår läkarbok" blivit en bra och lätthanterlig bok i sitt slag och bör med sitt anständiga pris verkligen kunna nå många av dem, boken är avsedd för.

Helge Lublin.

De ensamma

KARIN STENSLAND-JUNKER

Natur och Kultur. 262 sid. Pris häft. kr 19: 75, inb. kr 24: 75.

Detta är en bok skriven av en mor till 2 utvecklingsstörda barn. Den äldre av dem är en nu tonårig flicka, som fick en psykos vid 6 månaders ålder efter en virusinfektion och den yngre en pojke, hjärnskadad före förlossningen till följd av ett olycksfall hos modern. Vi får följa föräldrarnas fruktan, ångest och sökande efter en någorlunda säker diagnos fram till ett accepterande stadium. Det är en svår kamp, och den kämpas av många i vårt land, en kamp som försvåras av våra bristande kunskaper om dylika tillstånd och våra bristande hjälpresurser.

En följd härav är att de utvecklingsstörda barnen ofta utsätts för felaktiga åtgärder. Dessa kan pendla mellan att föräldrarna fixerar sig vid att till varje pris själva vårda barnen över till att de överlämnar dem till samhällets vård alldeles för tidigt. Även dessa viktiga problem diskuteras i boken.

Fru Junker låter oss få en sällsynt initierad insyn i föräldrareaktioner och i hur vi läkare kan upplevas inte bara som ett nödvändigt projiceringsföremål, utan även som den som med sin feldiagnos skänker "det välsignade uppskovet". Hon låter oss även deltaga i hennes upptäckt av många andra handikappade barns situationer. Hur detta i sin tur lett fram till de landsomfattande aktioner som hon och hennes make, landets scoutchef, tagit initiativen till, framgår också under skildringens gång.

Så har det ur hennes tragik vuxit fram så mycket positivt för så många "ensamma".

Boken präglas ej endast av det under lång tid starkt självupplevda utan även av de kunskaper som författaren tillägnat sig, med akademisk examen som följd, under dessa svåra år. Tillkommer en intensitet och fräschör i stilen som — vad jag kan förstå — höjer boken till hög litterär nivå.

Detta är verkligen en stark bok om de svaga, de ensamma, de som lever i — men likväl utanför — vår värld.

Karl Grunewald